

***Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.***

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 27
február 2017
cena 0,90 EUR

2

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Svet bol stvorený z lásky

NÁŠ ROZHOVOR

Keď v roku 1969 vyšla knižka jedného z najvýznamnejších vedeckých publicistov Wernera Kellera *A Biblia má predsa pravdu*, spôsobila taký záujem verejnosti, že sa na svetový trh dostalo vyše päť miliónov výtlačkov. A keď v roku 2006 vydala SAV knižku profesora Júliusa Krempaského *Veda verus viera?* časť akademickej obce protestovala a usilovala sa knižku dostať do zabudnutia. Krempaský mal smolu, že ju vydal na Slovensku. Pritom on išiel podstatne ďalej než Keller, lebo ho k smelým tvrdeniam, že kresťanská filozofia najlepšie koreluje s výsledkami vedeckého bádania vo fyzike, priviedli práve výsledky vedy. Koncom minulého roku vydal knižku s veľmi aktuálnym obsahom *Kresťan v treťom tisícročí*. Aj o nej sa zhovárime s profesorom Júliusom Krempaským.

Prof. Július Krempaský

Foto archív

V jednom článku ste zdôraznili, že ste študovali za totality. Prečo, veď ste skončili vysokú školu a dosiahli vynikajúce vedecké úspechy?

Študoval som bez problémov s vynikajúcimi známkami. Aj moja záverečná skúška bola na výbornú. No stala sa taká vec. Počas vysokoškolského štúdia som mal na stene internátnej izby zavesený krížik. Jeden spolupývajúci to oznámil dekanovi fakulty,

že má ideologicky závadných spolubývajúcich. Dekan sa prišiel presvedčiť a odvtedy som bol v nemilosti. Keď som skončil školu, prečítali mi hodnotenie, že súdruh Krempaský síce počas celého štúdia získal samé výborné známky, ale ukázalo sa, že fyziku ovláda ideologicky závadne, a preto sa mu navrhuje zníženie známky o jeden stupeň na veľmi dobrý.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda

Lož hustne 2

Viliam Dobiáš

Odmenou je dobrý pocit 3

Eva Zelenayová
Na čom stojí naša demokracia? 3

Rafael Rafaj

Morálny dlh štátu trvá 4

Margita Zimanová
Odpúšťame, ale nemôžeme zabudnúť 6

Mikuláš Tóth

Svedkovia aj obeť mlčia 8

Viliam Jablonický
Geniálni vysťahovalci za kamerou 9

Ivan Mrva

Voľby v roku šesť (IV.) 13

Lož hustne

Februárový úvodník samozrejme nemôže vynechať spomienku na „Vítězný únor 1948“, kedy sa vraj komunisti dostali k moci. A pripomenúť, že tak ako všetky komunistické heslá, aj toto bola čistá lož. Nielen, že komunistický teror tu bol už od roku 1945, niekde už aj od roku 1944, ale to, že tu budú vládnuť komunisti, spečatil E. Beneš už v decembri 1943 v Moskve. Kde dávno pred Jaltskou konferenciou vydal toto územie Stalinovi. Aby si splnil svoj nacistický sen o Veľkých Čechách (Beneš bol predseda národno-socialistickej strany), bol ochotný odovzdať túto krajinu aj diablovi. Nakoniec, veď bol aj agentom NKVD, pod krycím menom „19“.

Vyliezajú fanatici

Ale aj teraz, keď sa už komunisti a ich diety otriasli, lož je aj naďalej ich jediný spôsob komunikácie s verejnosťou. Lož nehanebná a hlavne primitívna. Pretože tí inteligentnejší, ktorí si zadovážili stranícku knižku, aby mohli robiť svoju robotu, ich už opustili. A opäť vyliezajú tí najprimitívnejší a fanatici. Človek už ani nevie, či sa má smiať a či plakať, keď po internete začínajú šíriť lži už aj o tom, ako sme sa tu za komunizmu mali dobre a aká to bola super ekonomika. Súdruhovia sa spoliehajú na krátku pamäť.

Pred pár dňami som vo viedenských správach zachytil, že od nového roku majú v Rakúsku uzákonený minimálny dôchodok tisíc eur. A to tam nemali žiadne brigády socialistickej práce, stachanovcov, úderníkov, neprekračovali každú chvíľu plán, nemali stavby mládeže, záväzkové hnutie ani päťročnicu... A toť ho, dôchodok minimálne tisíc eur. Aký má u nás plat väčšina robotníkov? Samozrejme, že hneď majú aj odpoveď: to ten zlý kapitalizmus po roku 1989. Akurát nejako zabúdajú, že predsa v Rakúsku je ten neľudský kapitalizmus aj dnes a že ten náš tzv. kapitalizmus nám tu budujú starí komunisti, eštebáci a ich detičky. Z teroru a recitovania básničiek o Víťaznom februári plynule prešli na rabovanie. Veď nato bola celá veľká novembrová inscenácia vymyslená. A nehanbia sa oprašovať ani staré marxistické nezmysly, dokonca aj v parlamente. Že ich platia oligarchovia, to tým pokrokovým lúmenom nijako neprekáža, hlavne keď sú tej správnej farby. A čo nám tie eštebácke detičky predvádzajú v „literatúre“ či v divadle, na to ani nemám dostatok slušných slov. Že tzv. komunistické idey ešte nikde nič nevyriešili, naopak, znamenali iba hrôzovládu a zaostávanie, to by chceli prekričať ďalšími lžami. Nakoniec, Vilfredo Pareto už pred sto rokmi vybadal zaujímavú vec: odkedy boli

vo francúzskej vláde socialisti, zisky kapitalistov sa iba zvyšovali.

Šíria nenávisť

Okrem lži, ktorá na každú spoločnosť pôsobí rozkladne, títo ľavičiari svorne so svojimi teoretikmi a novinármi vnášajú ďalšiu mimoriadne nebezpečnú vec do spoločenského organizmu: nenávisť. Nekonečnú nenávisť hlupáka voči svetu, ktorý sa nespráva podľa ich slabomyselných ideálov. Nakoniec nenávisť voči všetkému lepšiemu a krajšiemu hlása marxizmus od samého začiatku. No vďaka masmédiám je najnovšie táto nenávisť už úplne utrnutá z reťaze. A na tú by sme si mali dávať dobrý pozor, pretože je vždy predzvesťou teroru. A opäť – smiať sa, plakať? Pretože ako sa vraví, traťená hus zagága, títo súdruhovia najnovšie každého, kto sa chce len brániť pred ich ľavičiarskym názorovým terorom, označujú, že to je on, ktorý šíri nenávisť. Takže zasa rinčia reťazami a mrežami. Sú to predsa len chytráci. Chytráctvo je totiž jediná vlastnosť v ich prázdnych mozgoch, ktorým by sa chceli aspoň priblížiť normálnemu rozumu. Ale zato zvládajú ho perfektne, ešte lepšie ako laboratórne potkany, veď v októbri to už bude presne sto rokov ich neprestajného tréningu, overovaného bohatou praxou.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová • **Redakčná rada**: Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petránský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón**: 02-5263 8156 • **Fax**: 02-5296 4610 • **e-mail**: info@pv-zpko.sk • **webová stránka**: www.pv-zpko.sk • **IČO**: 00679879 • **Cena jedného výtlačku**: 0,90 EUR • **Celoročné predplatné**: 10 EUR • **Predplatné pre zahraničných abonentov**: 50 USD vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko**: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX • **EV**: 3851/09 • **Tlač**: ART&PRESS, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN**: 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Prezident Slovenského Červeného kríža
reaguje na návrhy nášho člena Mikuláša Tótha

Odmenou je dobrý pocit

Prezidenta SČK Viliama Dobiáša oslovil náš člen Mikuláš Tóth s návrhmi pre darcov krvi. Taká je jeho odpoveď:

K vami navrhovaným výhodám pre darcov krvi: vďaka za návrhy, dve tretiny z nich sú realizované v každom meste a okrese, iné podľa možnosti miestnej samosprávy. Niekde by ešte vedeli Váš zoznam rozšíriť o odpustenie dane za psa, zníženie poplatku za odvoz domového odpadu a mnohé iné. Bolo už viac pokusov zosumarizovať všetky výhody, ktoré darcovia krvi majú v rámci Slovenska, ale nikdy sa to nepodarilo pre ich veľký rozsah a rôznorodosť. Niekde ani miestny úrad ne-

vie o všetkých a taktiež sú výhody, o ktorých nevieme v Slovenskom Červenom kríži. Bolo množstvo pokusov uzákoníť výhody pre darcov krvi cez poslancov Národnej rady SR, ale vždy to skončilo pritom, že je problém najst ocenenie, ktoré by bolo čisto morálne a zároveň nebolo materiálnym benefitom. Pretože keď má darca krvi materiálnu výhodu, je to nevýhoda pre niekoho iného. Napríklad bezplatná doprava v Bratislave pre zlatých a diamantových darcov krvi (ja sám som si ju z principiálnych dôvodov neaktivoval). Pár stoviek darcov sa vozí bezplatne, ale dopravnému podniku tým vzniká strata, ktorú musí magistrát

nahradiť z daní iných obyvateľov, ktorí na dopravu prispievajú svojimi daňami. Už to nie je morálne ocenenie, ale v podstate len poukaz na cca 200 eur ročne pre darcu. Podobné je to s inými výhodami. Keď niekto chodí na plaváreň bezplatne, iní sa musia poskladať na prevádzkové náklady pripadajúce na toho bezplatného.

Darovanie krvi je jeden z najušľachtilejších prejavov ľudskosti, aký človek môže urobiť. Darovať kus svojho tela neznámemu človeku, keď množstvo ľudí nedokáže darovať drobnosť ani svojim najbližším, je hodné tej najvyššej úcty.

Pokračovanie na 7. strane

Na čom stojí naša demokracia?

Svet sa zbláznil. Vo Veľkej Británii si príslušníci LGBTI neželajú, aby sa tehotným ženám hovorilo budúce mamičky. Je pravda, že nás sa to netýka, aspoň zatiaľ, ale dobre vieme, že všetko, čo sa objaví na západe, príde časom aj k nám. Najmä, ak sa to týka oblasti ľudských práv. Napokon rezort práce, sociálnych vecí a rodiny má vypracovanú celoštátnu stratégiu rodovej rovnosti, čo najmä lekári nevedia pochopiť. Lebo rodová rovnosť v praxi neznamena rovnosť šancí pre mužov a ženy, ale rovnosť rodov. Preto už v niektorých dotazníkoch pre vysoké školy sú rubriky rodič číslo jeden a rodič číslo dva. Ibaže v medicíne jestvuje prísna deliaca čiara medzi mužom a ženou, ktorá je daná chromozómami. Mužský chromozóm má zápis XY a ženský XX. Nejestvuje XY rovná sa XX. Ak si uvedomíme hoci aj takúto základnú charakteristiku odlišnosti mužov a žien javí sa rodová rovnosť ako ideológia. Gender ideológia. Že od základu

rozvracia prirodzený chod života netreba zdôrazňovať, no i napriek tomu sa na jej realizáciu do života venuje nesmierne veľa pozornosti a prostriedkov zo strany štátu. Téma bola slovenskej spoločnosti vnútená zvonku a akosi sme sa jej neubránili.

SLOVO SVEDECTVA

Aj komunistická ideológia bola Slovensku vnútená zvonku a tiež sme sa jej neubránili. Vyše štyridsať rokov pustošila a znásilňovala slobodomyselných ľudí. Rovnako ako iné totalitné ideológie, aj komunistická bola odsúdená ako zločinecká, lebo upierala ľuďom základné práva. A aký paradox, keď po štvrtstoročí od nadobudnutia slobody sa niektorým javí život v bývalom režime lepší než súčasnosť. Čia je to vina? Politikov alebo režimu? Demokratické zriadenie je predpokladom slušne fungujúcej spoločnosti, v ktorej nie sú upierané práva žiadneho človeka. Ide o to, či spoločnosť je pripravená akceptovať nielen práva, ale aj povinnosti. A tu sa ukazuje náš problém.

Vnímame politikov, pre ktorých nejestvujú nijaké zákony, podnikateľov prekračujúcich všetky bariéry etického správania, médií, ktorým pojem pravda nič nehovorí. Morálka? Tiež sme počuli od bývalej premiérky, že je to vec dohody. Nevyznamenal sa ani aktuálny premiér, keď vyhlásil, že jeho strana i štát sú postavené na antifasistických tradíciách. Na antikomunistických nie? Obidve ideológie predstavujú predsa neslobodu.

Dr. Peter Kreeft hovorí, že „Boh je absolútna pravda. Ak odpadneme od absolútnej pravdy, upadáme do relativít. Tie nás zotročujú, robia závislými, hoci predstavujú menej, než sme my sami“. Európa dávno odpadla od absolútnej pravdy a preto sa potáca v relativizme. Či sa upína ku gender ideológii alebo k inému asymetrickému videniu reality, iba sa vzdďľuje od absolútnej pravdy. Čím neskôr to pochopíme, tým bolestnejšia bude cesta späť.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Morálny dlh štátu trvá

Preniesol sa už aj na deti politických väzňov

V roku 2017 nás čakajú staronové výzvy na legislatívne dokončenie zmiernenia krívd z obdobia komunistickej totality voči bývalým politickým väzňom a ich rodinným príslušníkom. Je načase po roku fungovania novej vládnej koalície vzniesť do parlamentu požiadavku, aby prijal nový zákon o fungovaní a pôsobení Zväzu protikomunistického odboja, identického k zákonu č. 487/2013 o protifašistickom odboji, postavení a pôsobnosti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Text zákona i dôvodovú správu vieme poslancom alebo vláde poskytnúť. Týmto zákonom by sme získali legislatívnu garanciu na rovnocenné postavenie v duchu zásady rovnosti druhého a tretieho odboja zakotvené vo viacerých zákonoch, vrátane záväzku štátu financovať tretí, protikomunistický odboj priamo zo štátneho rozpočtu. Odpadlo by tak nedôstojné postavenie ako hociktorej mimovládnej organizácie, žiadajúcej každý rok o granty na svoju činnosť. Problémom sa môže javiť existencia niekoľkých organizácií, združujúcich politických väzňov. Keďže naša organizácia sa považuje za kontinuálnu od vzniku v roku 1990, prípadný problém by si mali vyriešiť v odštiepeneckej KPVS...

Dokedy bude diskriminácia?

Ďalšou oblasťou vyžadujúcou nielen pozornosť, ale aj odhodlanosť riešiť ju na pôde vlády a parlamentu je sociálna oblasť. Slovenskí účastníci protikomunistického odboja v bývalom Česko-Slovensku sú stále diskriminovaní oproti bývalým väzňom z Českej republiky. V nedorovnaní odškodnenia v rámci zmierňovania krívd, keď ochota na prijímanie slovenských zákonov často podlieha politickej (ne)vôli. Takýmto zatiaľ nedoriešeným vyrovnaním nielen morálneho, ale aj reálneho dlhu voči politickým väzňom z minulosti, by malo byť identické opatrenie k nariadeniu vlády Českej republiky č. 135/2009 Sb. - Nařízení vlády o poskytnutí jednorázového príspevku ke zmírnění některých krívd způsobených komunistickým režimem. Česká vláda tak nariadila na základe zákona 198/1993 o protiprávnosti komunistického režimu, pričom ide o jednorázový príspevok za náhradu mzdy za dovolenku, na ktorú by politickým väzňom vznikol nárok, pokiaľ by boli v riadnom pracovnom pomere. Českým väzňom štát priznal náhradu vo výške 1800 Kč za každý mesiac väzby, čiže 21.600 Kč za rok väzby (v prepočte asi 830 eur/rok). Na tieto skutočnosti vedenie PV ZPKO upozorňujú aj naši členovia. Obsiahle materiály nám zaslal napríklad pán Jozef Nemlaha z Dubnice/Váhom. Ubezpečujeme preto všetkých našich členov, že sa s politikmi usilujeme viesť diskusiu a klásť argumenty.

Znevýhodnenie po meči aj praslici

Otázna je aj valorizácia príspevku k dôchodku podľa zákona 274/2007 rozšírenie ďalšej kategórie oprávnených osôb – zahrnutie aj detí politických väzňov, ktorí dosiahnu dôchodkový vek, resp. poberajú invalidný dôchodok. Po dvadsiatich

siedmich rokoch od pádu železnej opony nás opustila už väčšina priamych účastníkov protikomunistického odboja. S nimi však na večnosť neodišla skrivodlivosť, ktorú priamo nepocítili len väzni, ale nenávisťou posadnutý totalitný režim ju preniesol aj na rodiny politických väzňov – manželky a najmä deti. Mnohým deťom politických väzňov režim neumožnil štúdium na školách primerané ich talentu, mnohým bránil v prijatí na stredné či vysoké školy. Mnohí synovia a dcéry politických väzňov tak nasledovali svojho rodiča v diskriminácii pri uplatnení sa v spoločnosti, čo malo za následok nielen zníženie profesijnej uplatniteľnosti na trhu práce, ale často aj nižšie zárobky a tým aj nižšie dôchodky v budúcnosti. A tak nielen, že sa po desiatich rokoch od prijatia zákona 274/2007 priemerná mzda v spoločnosti aj náklady zvýšili a vyžadujú si primeranú valorizáciu, ale žiadame aj rozšírenie oprávnených osôb pre deti politických väzňov. Pri prijímaní zákona bolo mojim zámerom zahrnúť aj túto kategóriu, ale nebola, žiaľ, na to politická vôľa.

Ako obyčajne úradníci vyžadovali rôzne podklady, ktoré by mohli nielen zdržať, ale možno aj zablokovať prijatie dôležitého odškodňovacieho zákona. Spomínam si však na džentlmenskú dohodu, že zákon sa po rokoch otvorí aj pre deti politických väzňov. Disponujeme listom – odpoveďou bývalej ministerky (2006-2010) Viery Tomanovej, v ktorom nás žiada o poskytnutie základných informácií – približne o koľko osôb by išlo a najmä o doloženie štatistiky alebo príkladov zo života, že k takejto diskriminácii na deťoch väzňov skutočne došlo. Na to, aby mohli byť do odškodnenia zahrnuté aj deti po bývalých väzňoch potrebuje ústredie ZPKO od našich členov tieto informácie:

Bolo deťom nejakým spôsobom bránené v prístupe na strednú alebo vysokú školu? Dôkazom môžu byť výroky, ale aj neprijatie na štúdium, keďže napríklad prihláška na VŠ obsahovala po roku 1970 aj „kolonku“, či rodičia boli väznení a údaj o ich angažovanosti v KSČ (pred a po roku 1968/69). Je zrejmé, že kto poctivo uviedol informáciu o väznení rodiča a aj paragraf (najčastejšie „rozvracanie republiky“), mal vstup na VŠ zahataný z ideologických dôvodov ako osoba nepriateľská štátu, hoci odpoveď školy znela formálne: pre „nedostatok“ miesta...

Dúfame, že sa nám spoločnými silami podarí prelomiť nezáujem štátu o väzňov svedomia a ich rodiny a že štát – tzn. aj exkomunisti a ich deti vo funkciách – bude chcieť byť nielen silným, ale aj eticky zdravým a splní si svoju morálnu povinnosť a dlh voči tým, ktorí bojovali za slobodu a demokraciu a prispeli stratou svojej slobody k pádu totalitného komunistického režimu.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

Usmernenie: Podklady, informácie, doklady alebo opisy situácií diskriminácie a znevýhodnenia, či spoločenského uplatnenia detí politických väzňov posielajte, prosím, na adresu Rafael Rafaj, podpredseda PV ZPKO, Obchodná 52, 811 06 Bratislava.

Jubileum apoštolského nuncia

Apoštolský nuncius v Slovenskej republike arcibiskup Mario Giordana 16. januára 2017 oslávil svoje významné životné jubileum – 75. rokov života.

Je v poradí štvrtým apoštolským nunciom v druhej Slovenskej republike. Prvý, kardinál Giovanni Coppa (1993 – 1994), rezidoval v Prahe, kde prišiel v roku 1990. Po vzniku druhej Slovenskej republiky bol do zvolenia prezidenta Michala Kováča zároveň nunciom aj na Slovensku. Prvým rezidenčným nunciom v Bratislave bol arcibiskup Luigi Dossena (1994 – 2001). Po ňom prišiel arcibiskup Henryk Józef Nowacki (2001 – 2007). Nuncius Mario Giordana reprezentuje pápeža a Svätú stolicu u nás od 4. júna 2008, kedy odovzdal poverovacie listiny prezidentovi SR Ivanovi Gašparovičovi.

Mario Giordana sa narodil 16. januára 1942 v Barge (provincia Cuneo). Kňazskú vysviacku prijal 25. júna 1967 a v roku 1976 vstúpil do diplomatických služieb Svätej stolice. Pôsobil na Štátnom sekretariáte vo Vatikáne a na nunciatúrach v rozličných krajinách sveta. Pred príchodom do Slovenska bol od roku 2004 nunciom na Haiti.

Jeho jubileum spomíname najmä preto, lebo je čitateľom nášho časopisu, zaujíma sa o osudy politických väzňov a vlni sa osobne stretol s našim predsedom Jánom Liteckým Švedom.

Apoštolský nuncius J. E. Mario Giordana s Jánom Košiarom a P. Šebastiánom Labom.

Foto archív

Delegát Apoštolskej nunciatúry bol tiež napietnom akte kladenia vencov pri pamätníku obetí komunizmu na bratislavskom cintoríne v mestskej časti Vrakúňa. Sme vďační pánovi nunciovi za jeho záujem o osudy našich členov bývalých politických väzňov.

Felix dies Tibi, as multos annos!

Arpád Tarnóczy

čestný predseda PV ZPKO

Milan Ďurica – kňaz a uznávaný historik.

Vraj sa skutok nestal

V piatok 3. februára, podľa informácie opatrovateľky prof. Milana Ďuricu, hľadali traja príslušníci kriminálnej polície riaditeľa Ústavu dejín kresťanstva dp. Jána Košiaru. Iba deň predtým oznámil premiér Robert Fico vznik Národnej jednotky boja proti extrémizmu a terorizmu. Média spájajú návštevu u prof. Ďuricu s touto jednotkou, čo však v diskusnej relácii RTVS dementoval podpredseda SNS a poslanec NR SR **Anton Hrnko**.

V tejto súvislosti poslal náš člen, predseda Aliancie za nedelňu a kandidát na ombudsmana **Anton Čulen** list premiérovi, v ktorom žiadal vysvetlenie tohto zásahu. V liste uvádza: „V sobotu som navštívil pána profesora, ktorý mi potvrdil, že je to naozaj pravda“. Čulen sa v liste premiéra pýta: „Začína niekto na Slovensku znovu prenasledovať a perzekvovať katolíckych kňazov, historikov a čestných ľudí za ich postoje, názory a činnosť podľa ich svedomia tak, ako to bolo aj za bývalého komunistického režimu?“

☛ **Kauza vyvolala veľký ohlas. Tu sú reakcie niektorých našich členov:**

■ **Anna Fodorová, predsedníčka Regionálnej organizácie PV ZPKO v Žiline:** Politickí väzni ZPKO v Žiline sa pripájajú k protestu proti perzekúciám prof. Milana Ďuricu, ktorý napísal pravdu o novodobých dejinách Slovenska a Slovákov, s ktorými sa stotožňujeme. Ak máme na Slovensku demokraciu, mala by platiť sloboda slova a myslenia. Ak nie, vraciame sa do rokov, kedy režim zatváral svojich občanov za vyslovenie svojho názoru a vieru, že majú pravdu.

■ **Anton Selecký, veterán protikomunistického odboja, člen PV ZPKO, predseda OZ Magnificat Slovakia:** Založenie špeciálnej jednotky na „boj proti extrémizmu“ sa mne osobne, bývalému disidentovi vidí ako

konečný krok. Paradoxne nie ako zstrašujúci, ale naopak, burcujúci k zjednoteniu slovenských občanov, ako budičiek, že na obranu našej slobody sa treba postaviť rázne a nekompromisne.

■ **Anton Malacký, predseda Regionálnej organizácie v Bratislave a Bratislave-okolie:** Z tlače som sa dozvedel, že je založená Národná jednotka boja proti extrémizmu a terorizmu. Pýtam sa proti akej totalite je zriadená táto jednotka? Proti komu? Azda preto, že ľudia vyjadrujú svoj názor? V päťdesiatych rokoch som bol ako mladistvý odsúdený na 8 rokov plus tri roky ťažkého žalára. Za moju protikomunistickú činnosť som dostal 31. augusta 2007 štátne vyznamenanie „Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za „významné zásluhy o demokraciu a ľudské práva“. Žiaľ, v súčasnosti je potieraný len fašizmus a nie komunistická ideológia, ktorá je ideológiou totalitnou tak, ako aj fašistická.

■ **Štefan Novák, predseda Regionálnej organizácie PV ZPKO v Košiciach:** Všeobecná deklarácia ľudských práv OSN, zakotvená v Ústave SR, obsahuje článok, že akékoľvek prenasledovanie ľudí za názor je považované za zastráňovanie. Som presvedčený, že medzi jednotkou boja proti extrémizmu a terorizmu a ŠtB nie je rozdiel. Načo je nám taká jednotka?

■ **Jozef M. Rydlo, bývalý poslanec NR SR, člen PV ZPKO:** Človeka konšteruje predstava, čoho je schopná štátna moc kvôli jednému kalendáru k storočnici prvého prezidenta Slovenskej republiky Jozefa Tisu.

■ **Arpád Tarnóczy, čestný predseda PV ZPKO:** Špeciálna jednotka Ministerstva vnútra SR a špeciálny prokurátor na boj proti extrémizmu mi pripomínajú bývalý Odbor ŠtB pre boj s vnútorným nepriateľom, ktorý sa o.i. zaslúžil o to, že som dlhé roky strávil vo väzení. (red)

Odpúšťame, ale nemôžeme zabudnúť

Veľmi ma zaujal článok v časopise Žiarskej kotliny z 10. januára tohto roku o mučivom príbehu prvej blahoslavenej Slovenky Zdenky Schelingovej. Ten príbeh poznám veľmi dobre i pani Helenku Kordovú – Wildeovú, ktorá tri týždne opatrovala sestru Zdenku po operácii prsníka v Prahe Na Pankráci. Hoci aj ona bola po operácii prietrže, v dôsledku ťažkej práce so železnými trámami v Kladne.

Božia služobnica Cecília Schelingová, sestra Zdenka z Kongregácie milosrdných sestier sv. Kríža sa narodila 25. decembra 1916 v Krivej na Orave. Teda v deň príchodu Krista Spasiteľa na tento svet. Cecília sa podobala Pánovi nielen dátumom narodenia, ale aj bremenom kríža, ktoré si sama zvolila. Otec bol roľník, rodina nábožensky založená s jedenástimi deťmi. Cecília už ako jedenásťročná vstúpila do kláštora. Absolvovala ošetrovateľský kurz a dvojročnú zdravotnícku školu. V roku 1936 sa rozhodla pre noviciát a 30. januára 1937 zložila sväté sľuby. Zvolila si rehoľné meno Zdenka. Ako ošetrovateľka pôsobila v Humennom, od roku 1942 v Štátnej nemoci v Bratislave. Získala si priazeň a obdiv lekárov, sestier i ostatných spolupracovníkov a nadovšetko pacientov. Mala vzácný dar rehoľnej sestry, vždy bola usmiata.

Do Štátnej nemocnice priviezli rímskokatolíckeho kňaza ThDr. Štefana Košťala. Mal sa pod dozorom eštecháka liečiť zo zranení po výsluchoch, pričom mu bola sestra Zdenka veľmi nápomocná. Keď sa dozvedela, že kňazov vyvezú na Sibir alebo ich postrielia, rozhodla sa pomôcť Š. Košťalovi k úteku. Strážnikovi nasypala do čaju uspávací prášok a útek sa podaril.

Sestru Zdenku 17. júna 1952 odsúdil Štátny súd v Bratislave na 12 rokov väzenia. Väznili ju v Bratislave, Ilave, Rimavskej Sobote, Brne, Pardubicích a v Prahe Na Pankráci. Zomrela po tri a polročnom väznení ako 39-ročná na následky mučenia.

O svojom utrpení porozprávala sestra Zdenka pani Helenke Kordovej – Wildeovej. Jej svedectvo má historickú cenu, lebo je dôkazom ako vtedajšia ŠtB bezohľadne a nefudsky zaobchádzala s nevinými bezbrannými obeťami, akými boli rehoľné sestry. Sestru Zdenku najskôr dokopali, potom ju oblečenú vhodili do koryta so studenou vodou. Ležala tam horezračky, pričom ju chlap nohou tlačil a ponáral ku dnu. Stratila vedomie. No to bol iba začiatok jej mučenia. Za vlasy ju odtiahli do vedľajšej miestnosti, kde z nej strhli šaty, ruky zviazali hrubým povrazom a vytiahli na škripec. Zavesili ju na skobu upevnenú na strope. Revali na ňu a žiadali, aby povedala, kto jej pomáhal pri úteku kňaza z nemocnice. Povedala nikto, nikto mi nepomáhal. Nasledovala surová bitka gumovými obuškami až do straty vedomia. Prebrala sa zavinutá v mokrej vrecovine a zo spôsobených rán na prsníku sa postupne vyvinul nádor. Súčasne strácala zrak.

O všetkom sestra Zdenka porozprávala pani Helenke Kordovej – Wildeovej, rodenej Karpjakovej z Kežmarku. Bola manželkou plukovníka Alexandra Kordu, ktorý po deviatich rokoch mučenia zomrel vo väzenskej nemocnici v Brne. Korda sa dostal do nemeckého zajatia a keď sa vrátil do Vrútok, krajanovia ho vítali ako hrdinu. No v roku 1949 bol odsúdený na doživotie. Zomrel vo veku 51 rokov. Jeho manželka Helenka sa z väzenia dostala v roku 1960 a podarilo sa jej aj so synom dostať do Veľkej Británie. Tam sa vydala za jedného člena rodiny Wildeovej, z ktorej pochádzal aj

V apríli minulého roku odhalili v Ladomerskej Vieske pamätník rodín Dankovej a Valentovej. Na snímke Mgr. Patrik Dubovský, pracovník ÚPN a pani Margita Zimanová počas slávnostného aktu. Foto Eva Zelenayová

známy spisovateľ Oscar Wilde. Ja som dcéra po obidvoch politických väzňoch. Otecko Pavel Valent bol popravený 28. marca 1953 v Prahe Na Pankráci. Tiež ho veľmi mučili. Na popravu ho viezli na vozíku, lebo mu amputovali nohu. Mamička Margita Valentová, rodená Danková, bola odsúdená na doživotie. Väznili ju sedem a pol roka. Počas výsluchov ju mučili a pred súdom musela hovoriť iba to, čo jej napísali. Na jedenásť rokov odsúdili aj starého otca Gabriela Danka, otca mamičky. Prepustili ho po sedem a polročnom väznení. Mamičkin brat Imrich Danko bol odsúdený na osem rokov a celý trest aj odsedel. Za čo? Lebo môj otecko previedol švagra cez hranice. Preto ho popravili. Pýtam sa, prečo teraz prevádzachov nepopravujú?

S pani Helenkou som sa stretla v roku 2004 na bratislavskom cintoríne pri pamätníku obetí komunizmu. Keďže bola s mojou mamičkou v pardubickej väznici, požiadala som ju, aby mi napísala zážitky z väzenia o mojej mamičke. A nielen od nej som dostala list, v ktorom mi sprostredkovala mamičku ako ju ona spoznala, ale aj od jej švagrinej Gabiky Kleinovej, ktorá bola s mamičkou v Justičnom paláci počas vyšetrovania. Z rodiny Kordovej bolo zaistených sedem členov, z mojej štyria, pričom otecko bol popravený. Pani Helenke som do Británie zasielala články a nahrávky. Bola mi veľmi vďačná za to, čo robím pre politických väzňov. Že celé Slovensko informujem, ako veľmi trpeli ľudia vo väzení, ale nielen oni, aj ich rodinní príslušníci.

Pani Helenka sa vrátila z Británie na Slovensko. Bývala v Martine, kde som ju navštívila a často som s ňou telefonovala. Dostávala náš časopis Svedectvo. Zomrela 25. mája 2011 a na jej pohrebe som zastupovala našu organizáciu politických väzňov. Rozlúčila som sa s ňou a pripomenula, ako veľmi bezdôvodne trpela, najkrajšie roky života prežila vo väzení. Bola odsúdená na štrnásť rokov, z toho desať rokov strávila vo väzení.

Za totality mnoho ľudí trpelo za svoje demokratické, duchovné a národné postoje. Minulý režim využíval krajné prostriedky donucovania, zastrasovania nielen proti ľudskej dôstojnosti, ale siahol aj na život.

Nezabudneme na krvavé utrpenie nášho ľudu. Áno, sme kresťania. Odpúšťame, ale nemôžeme zabudnúť!

Margita Zimanová, rod. Valentová

Odmenou je dobrý pocit

Pokračovanie z 3. strany

Žiadne slová, diplomy, medaily nie sú dostatočným poďakovaním. Tým najlepším poďakovaním je dobrý pocit darcu, že pomohol. Dobrý pocit darcu posilňuje pocit radosti, sebavedomia, hrdosti a takéto pozitívne psychické podnety oddávajú vznik, alebo zmierňujú priebeh telesných ochorení. Darcovia krvi sú zdravší, psychicky vyrovnanejší a žijúci dlhšie v zdraví ako ostatní ľudia. To je asi spätný dar na nezaplatenie. Neverím, že niekto sa rozhodne byť darcom krvi s myšlienkou, že o 20 rokov z toho bude mať pár eurovú kompenzáciu. Keď darujem kvety manželke alebo priateľke, nečakám, že ona mne daruje niečo v rovnakej hodnote. Podobne rodičia nedávajú darčeky deťom ako úplatok v očakávaní starostlivosti v dôchodku.

Darovanie krvi je gestom ľudskosti, je to nezištný dar. Keď ma niekto pochváli, je to príjemné. Ale nemal by som čakať materiálne odmeny. Koniec koncov nedarovaná krv sa premení na smet, ktoré musí telo upratať.

Vážený pán Tóth, nesmierne si

vážim Váš celoživotný postoj a opakované darovanie krvi. Ste výnimočný človek a zaslúžite si tu najväčšiu úctu od všetkých okolo Vás. Ďakujem Vám v mene všetkých, ktorým ste pomohli. Zachránili ste najmenej štyridsať ľudských životov, to je viac, ako sa podarí niektorým lekárom za celú kariéru.

Prosím Vás, aby ste sa o konkrétnych výhodách v Sečovciach a Trebišove informovali na Územnom spolku SČK v Trebišove, kde Vám určite radi poskytnú informácie. S úctou a vďakou

Viliam Dobiáš
prezident Slovenského
Červeného kríža

V Bystrici plánovali rok 2017

Niektoré organizácie využívajú koniec roka, iné začiatok na slávnostné posedenie. Banskobystrická regionálna organizácia zorganizovala slávnostnú schôdzu 12. decembra pri kapustnici, počas ktorej prekovali plán činnosti na tento rok.

V minulom roku si naša organizácia práve v Banskej Bystrici 13. apríla pripomenula výročie Barbarskej noci. Na spomienkovej slávnosti vyjadrili účastníci nádej, že po prvom ročníku budú nasledovať ďalšie a pripomínanie si Barbarskej noci sa stane pevnou súčasťou novej tradície v Banskej Bystrici. Aby sa nezabudlo na totalitné praktiky komunistického režimu. (zl)

Foto archív

Svedkovia aj obeť mlčia

O smrti bývalého občana NDR Hartmuta Tautza, ktorý zahynul pri pokuse o ilegálny prechod štátnej hranice na slovensko-rakúskom úseku v roku 1986, by mohol vedieť aj MUDr. Vladimír Říha, ktorý v dobe socializmu slúžil na pohotovostnej ambulancii v Bratislave. K nemu vtedajší vojaci - pohraničníci privádzali utečencov, narušiteľov štátnych hraníc pohrozených psami hliadok pohraničnej stráže pri ich zadržaní. Doktor Říha po roku 1989 slúžil tiež na pohotovosti v ružinovskej nemocnici v Bratislave.

Bývalí vojaci základnej vojenskej služby, pohraničníci 11. bratislavskej brigády Pohraničnej stráže, útvar 59-47 Ondrej Brejka a Milan Dlubač, ktorí zasahovali v prípade Tautza, sa po skončení základnej vojenskej služby vrátili do úseku stráženia, kde sa pokúsili o ilegálny prechod štátnych hraníc. Bolo to v úseku stráženia 1. roty Pohraničnej stráže v Moravskom Jáne, kde zahynuli streľbou službukonajúcej hliadky. Po prekonaní signálnej steny S-70 sa 7. júla 1980 utopili v rieke Morave.

Trest ako výstraha

Bývalý vojak základnej vojenskej služby, pohraničník Ján Kipikaša slúžil so mnou v 9.rote. Pochádzal z Margecian a 7. februára 1978 spôsobil mimoriadnu udalosť: svojvoľné opustenie nočného stanovišťa, alkohol v službe, za čo bol prvotným vojenským súdom odsúdený podmienčne na tri mesiace. Trest sa zdal jeho kolegovi z roty nízky a zariadil u svojho otca na vyššom velení prešetrenie prípadu. Ján Kipikaša sa ocitol vo vyšetrovacej väzbe v bratislavskom Justičnom paláci, kde kuratelou vykonávala manželka speváka Pavla Hammela. Ján Kipikaša bol potom priamo na 9.rote PS Devín za prítomnosti dôstojníkov a funkcionárov velenia od Moravského Jána po Rusovce, vojenským prokurátorom Ministerstva vnútra SSR odsúdený na 20 mesiacov nepodmienečne. Keď som ho v roku 2010 navštívil v jeho byte v Košiciach povedal mi, že trest mu bol vymeraný ako výstraha pre pohraničníkov celej 11. bratislavskej brigády. Bol som pri tom, keď ho ráno doniesli z úseku stráženia. Za to, čo vykonal, bol trest neprimeraný. Ján Kipikaša mal po roku 1989 až do svojej smrti v minulom roku dostatok času, aby svedčil o svojom nespravodlivom odsúdení počas základnej vojenskej služby. Neurobil to. Dôvod nepoznám, iba ho predpokladám.

V úseku stráženia 9. roty PS Devín bolo jedno stanovište pomenované podľa priezviska pomocníka Pohraničnej stráže z Devína - Hatalu. Ako odmena za to, že nahlásil neznámu osobu v blízkosti hraničného pásma a tá bola aj zadržaná.

V štátnom kameňolome v Devíne v úseku stráženia 9. roty už za signálnou stenou bolo pracovisko, kam púšťala hliadka pohraničnej stráže robotníkov do práce na priepustku. Vedúcim tohto pracoviska bol Erazmus Vadkerty, spolupracovník vojenskej kontrarozvedky, cez ktorého spravodajcovia vykonávali monitoring za signálnou stenou (železnou oponou).

Neviem o tom, aby doktor Říha niekedy alebo niekde svedčil o pohrozených utečencoch - narušiteľoch štátnych hraníc, či nedopatrením pohrozených pohraničníkoch v službe!? Brejka, Dlubač, Kipikaša, Hatala, Vadkerty, ale aj mnoho iných svedkov doby udávania, nútenej spolupráce s pohraničnou strážou a inými bezpečnostnými zložkami v blízkosti štátnych hraníc so západnými susedmi v bývalom ČSSR na Slovensku do roku 1989, už neprehovorí!

Opojení alkoholom

V Devíne má dcéra bývalého výkonného práporčíka 9. roty PS Devín Rudolfa Beňoviča obchod Umelecké kováčstvo. Tiež nám velil, často aj v podnapitom stave. Ak bol v alkoholickom opojení, reval po chodbe hlasom ako z hrnca, kričal po nás vojakoch zvýšeným hlasom a tak sa správal aj doma, ako mi už veľmi dávno povedala jeho dcéra. Beňovič zomrel v roku 2004. Bol predsedom ZO KSS v devínskejrote.

Spomenúť možno aj bývalého funkcionára a člena KSS dôstojníka 9. roty PS Devín vo funkcii zástupcu pre veci politické npr. Ľubomíra Miháleka, ktorý bol tiež často pod vplyvom alkoholu a tak nám velil. Veliteľ 9. roty PS Devín mjr. Ján Pavelka, člen KSS, tvoril spolu s Beňovičom a Mihálekom trojicu v konzumovaní alkoholu.

Aj to je svedectvo, ktoré sa nikdy nedostalo na verejnosť. Po roku 1990, keď sa pohraničná stráž ako elitné vojsko ministerstva vnútra rušilo, jej ženijná rota demonstrovala signálnu stenu S-70, známu ako železná opona, ktorú predtým inštalovala a udržiavala, ako súčasť ochrany štátnych hraníc s Rakúskom v dĺžke 112,950 km, od Moravského Jána po Rusovce.

Mlčia aj bývalí vojaci pohraničníci Vladimír Velčický, Ladislav Briestenský, Karol Cisárik, Miroslav Štefanec a Štefan Rendek, ktorí slúžili spolu so mnou v rokoch 1976-78.

Prečo sa neozve bývalý pohraničník, slob. Karol Cisárik, ktorý bol v nočnej hliadke v blízkosti sútoku riek Dunaj a Morava spolu s psovodom Jiřím Smrkalom v čase, keď cez ich úsek stráženia ušiel občan NDR do Rakúska. Iste by bolo zaujímavé vysvetlenie dozorného dôstojníka ppor. Jamricha, ktorý vtedy sedel na nočnom stanovišti. Bolo to vyhodnotené ako neúspech 9. roty a vyšetrovala to previerková vyšetrovacia komisia zložená z veliákov dôstojníkov. Veliteľom bol RSDr. plk. Pelan. Karol Cisárik po skončení základnej vojenskej služby podpísal spoluprácu s ŠtB. Urobili tak mnohí, preto nemožno očakávať, že budú svedčiť o činoch proti ľudskosti na štátnych hraniciach.

Každý prípad pokusov o ilegálny prechod štátnych hraníc do Rakúska cez slovenský úsek stráženia štátnych hraníc v dobe socializmu bol dramatický a bolo by vhodné to zaznamenať pre históriu. Ale svedkovia aj obeť mlčia.

Mikuláš Tóth

Geniálni vystáhovalci za kamerou

Neskromne budem osobný, ale pritom čisto faktografický. V roku 1996 som v rámci II. medzinárodného festivalu filmových klubov v Banskej Bystrici zorganizoval a uvádzal sekciu s takmer tridsiatkou filmov, na ktorých sa podieľali slovenskí exiloví a zahraniční tvorcovia. Bola to moja oneskorená kritická a rukolapná reakcia po tom, keď na festivale v Karlových Varoch českí zostavovatelia do exilovej prehliadky zaradili iba troch našich tvorcov: režiséra Kadnára, kameramana Luthera a dokumentaristu a producenta Olejára. V Banskej Bystrici som ich však cieľavedome uviedol podstatne viac. Bola medzi nimi aj Pola Negri, sebavedomá Slovenka, etnicky iba spolovice po svojom otcovi, kysuckom drotárovi Adamovi Chalupcovi. Ako prvá Európanka urobila závažnú hereckú kariéru v Hollywoode, po tom čo ovládla nemecké a predtým poľské filmové štúdiá. Žiaľ, jej kariéra s nemým obdobím filmu sa zväčša skončila, to však neznamená, žeby jej úspech do dnešných dní z našincov niekto vôbec prekonal. Nevraviac, že hrala viaceré z najväčších postáv svetových dejín. Po mojich prednáškových, akademických i publicistických misiách v Poľsku, medzi inými aj v Múzeu kinematografie v Lodži, akceptovali, že sa s jej tvorbou i ohlasom musia s nami deliť, čoho výsledkom bola biografická kniha Mariusza Kotowského *Pola Negri* (2011), kde moje argumenty plne akceptovali a odcitovali. Obdobne v doma nepovšimnutej knihe *Pola Negri známa i neznáma* (2015). Na Trnavskej univerzite ňou absolvovala mladá historička Veronika Pauková a knihu vydal jej budúci zamestnávateľ Kysucké múzeum v Čadci. Námet na projekt veľkého 90 - minútového filmu o herečke mi však „domáci znalci“ suverénne hodili do koša. Dodnes RTVS, nevraviac o ďalších televíziách v SR, neodvysielali jediný Polin film, hoci je práve 120 rokov od jej narodenia!

Nedocenený Gavenda

S iným veľkým autorom Jurajom Törökom (Georgeom Torokom) to nie je iné. V Banskej Bystrici som ho predstavil nielen s jeho piatimi titulmi prvýkrát na Slovensku vôbec, ale aj tlačovou besedou i diskusiou po filmoch. Všetko je podrobne zdokumentované aj v katalógu, ktorý vyšiel k festivalu. Dosiaľ som nezaznamenal, aby žilinskému a slovenskému rodákovi a exulantovi odvysielala niektorá televízia, dokonca ani TV Lux, ktorá má k jeho dielu a poslaniu najbližšie, aspoň vzorku jeho najzaujímavejších dokumentov a krátkometrážnych filmov. Nakrútil ich, rovnako ako doma oveľa známejší Martin Slivka, výlučne v zahraničí. Približne vyše dvesto. Viacrát som jeho význam porovnával vo filmovo-historických textoch a esejach. Prirodzene aj s ďalšími exulantmi som ho zaradil do dvoch kapitol kolektívnych *Dejín slovenskej kinematografie* (1997), spolu s množstvom ďalších tvorcov a ich diel. Z nich som viacerých na spomínanom festivale prezentoval.

O čosi úspešnejší som bol v presadení námetu filmu o tomto skvelom filmárovi, fotografovi a kňazovi Jurajovi Törökovi, hoci z pôvodného deväťdesiatminútového dokumentu o ňom, vznikol v štúdiu Lux aspoň tridsaťminútový a táto televízia ho už mnohokrát s úspechom zopakovala:

Drotár za kamerou (2012). Podobne Martin Šulík nakrútil film o svojom vynikajúcom pedagógovi a filmárovi Slivkovi.

Minulý rok sa však odohrala ďalšia významná udalosť z hľadiska sprístupňovania a spoznávania našej mimoriadnej, ale predsa nie dostatočne doceňovanej osobnosti. **Marián Gavenda** po publikovaní okrem iného dvoch monografií o našich dvoch skvelých kardináloch Korcovi a Tomkovi, vydal monografiu *Filmovať Mystiku / Mediálne sprostredkovanie duchovnej skúsenosti v myslení a tvorbe Juraja Töröka*, vo vydavateľstve Veda 2016. Nepíše ju však predovšetkým ako filmový vedec, či historik fotografie, ale ako kňaz a teológ, ktorý so svojim partnerom strávil množstvo hodín a duchovných rozhovorov, aby obnažil jeho fascinujúce a originálne myslenie i mimoriadnu osobnosť, za ktorou je nielen zažitá individuálne utrpenie z detstva, riskantný útek cez rieku Moravu na štúdiá do Ríma, ale aj obrovské, nielen katolícke, ale aj ekumenické i sociálne poznanie. Najmä prostriedkami filmu sprostredkoval nielen bolestné správy z najrozmanitejších konfliktov po celom svete, ale cez charitatívne inštitúcie a svoj filmový Hallel inštitút v New Yorku, nezištne a obetavo pomáhal tým najubohejším a najbezmocnejším. Neobišlo sa to bez prenikavej spirituality, ktorú Gavenda dáva do kontextu so západnou i východnou teológiou i domácimi osobnosťami nie menšieho rozmeru ako bol Hanus a Rúfus. Ak sa nestane nič mimoriadne, tak Juraja Töröka, napriek vysokému veku, by sme čoskoro mohli privítať opäť aj na Slovensku, kde by mal získať Cenu Fra Angelica.

Čerňan pre RTVS nezaujímavý

Nedožil sa toho však ďalší potomok drotárov z Kysúc, ktorý bol pri všetkých svojich aktivitách v nesmiernej pozornosti médií a filmárov, o čosi mladší americký astronaut, kapitán Cernan (Čerňan). V histórii kozmonautiky a astronautiky je pred ním iba Armstrong, ktorý ako prvý človek vstúpil na Mesiac, ale Čerňan tam zanechal, ako veliteľ lode Apollo 17, doposiaľ poslednú stopu. Kysuckí starí rodičia, vystáhovalci do USA, v ňom prebudili slovenské vedomie, ktoré nikdy nezapieral. Hrdo sa k nemu hlásil a vždy ho tlmočil, aj keď počas jeho návštevy na Slovensku v sedemdesiatych rokoch, ho ako amerického a teda nesovietskeho a „nenášho“ kozmonauta, nik z politikov a vedúcich osobností vedy nechcel vtedy vôbec prijať. Náprava prišla až po roku 1990, ale ani pri jeho januárovom nečakanom úmrtí sme sa s ním nerozlúčili najdôstojnejšie. Iste by si bol zaslúžil reprezentanta z oblasti vedy a diplomacie a nevyznamenala sa ani RTVS. Utajene, bez dostupného ďalšieho reprízovania, navyše až kdesi pred polnocou, zaradila do vysielania malý publicistický filmík, skromný rozhovor z jeho návštevy Slovenska. Pritom Česi pri jeho nedávnej osemdesiatke, minimálne štyrikrát premietli veľký americký dokument precízne a na širokom priestore mapujúci jeho historickú a skutočne vedecko-fantastickú cestu vesmírom. Mimochodom ich podnikol až tri a všetky boli vtedy jedinečné a objaviteľské. Dramaturgom a vedeniu RTVS som na titul „*The Last Man on the Moon*“, Posledný človek na Mesiaci, dávno poskytol všetky potrebné kontakty, tradične ani nezareagovali. A že by sme o ňom nakrútili aj sami veľký film, priam hlúpo odmietali. Ako témy takmer všetkých veľkých i geniálnych krajanov, ktorí prekročili všetky naše pomyslené horizonty.

Viliam Jablonický

Svet bol stvorený z lásky

Pokračovanie z 1. strany

Preto, že som bol veriaci.

A vy ste napokon spojili fyziku s vierou.

Áno a dodnes ďakujem Bohu, že som sa nemohol stať vysokoškolským učiteľom na prírodovedeckej fakulte, ale musel som odísť. Ešte z prvého ročníka si ma pamätal profesor Vladimír Hajko a okamžite ma pozval k sebe na elektrotechnickú fakultu. Potrebovali fyzikov, lebo sa ohromne rozmohol počet záujemcov o toto štúdium. Tam som našiel omnoho priaznivejšie podmienky pre rozvíjanie vedy než na prírodovedeckej fakulte i vynikajúci kolektív.

Už ste neboli ideologicky závadný?

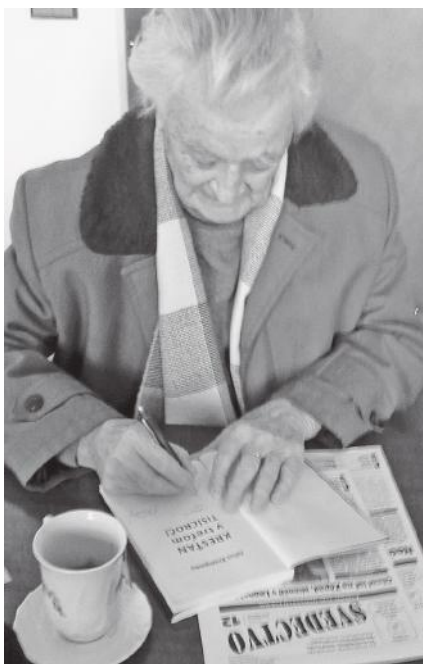
Ale bol, oznámili mi, že z tohto dôvodu nemám šancu na nijaký kariérny postup. To trvalo do roku 1979. Ale cenné bolo, že na čele katedry bol slávny Dionýz Ilkovič, jediný Slovák, ktorý vo svete nechal stopu v podobe Ilkovičovej rovnice. Vážil si ma a bol rád, že som tam, lebo obaja sme boli rovnako ideologicky zameraní. Bol tiež hlboko veriacim človekom. Som mu za veľa vďačný.

Prenasledovali vás zato, čo vám vštepiť rodičia. Nezanevreli ste na Boha preto, že vám skrížil cestu ku kariére?

Na Boha som nezanevrel, ale objavili sa určité pochybnosti. Lebo keď som začal študovať fyziku, spočiatku sa mi zdalo, že jeden vzdelaný moderný fyzik nemôže byť veriaci. Pretože tie teórie v tom čase vyzerali byť kompetentné. Napríklad vtedy sa ohromne rozvinul darvinizmus a teória Big Bangu a ja som si zrazu kládol otázku, kde je vlastne pravda.

Ale práve Big Bang nemusel byť proti Bohu?

No práve chcem povedať, že vývoj vo fyzikálnych vedách sa ukázal absolútne nečakaný. Miesto toho, aby sa veda vzdalovala od náboženských názorov, začala sa k nim približovať. Nové objavy začali krásne potvrdzovať vieroučné články, až človek žasol.

Prof. Křepaský v centrále

PV ZPKO.

Foto Eva Zelenayová

Takže cez fyziku ste si upevnili svoj vzťah k Bohu?

Dá sa to tak povedať a môžem aj konkretizovať v čom. Lebo môže sa to zdať len ako formálne konštatovanie, ale nie je to tak. Všimol som si vo vývojovej teórii darvinizmu, že ona síce platí, lenže iba pri veľmi delikátnych podmienkach. A tie nie je v ľudských silách ani len poznať. A slávni fyzici, ako Weinberg, to oficiálne aj publikovali. Pýtal sa, čím to je, že pri Big bengu sa vynorilo z vákua presne toľko hmoty ako bolo treba, 10^{53} kg, ani viac, ani menej. Pretože keby o trochu viac alebo o trochu menej, tak tu nie sme. A to je len jeden z argumentov a je ich celá plejáda. Takže mne fyzika začala potvrdzovať filozofiu veriaceho človeka, lebo sa ukázalo, že síce vývoj beží, ale podmienky vývoja stanovuje nejaká nadprirodzená bytosť. A ďalšie objavy vo fyzike tak skomplikovali vedcom život, že aj Weinberg nedávno konštatoval, že napokon sa asi aj my ateisti budeme musieť oprieť o tzv. antropický princíp. To znamená koncepciu, ktorej základnou tézou je tvrdenie, že vesmír je objekt cielene stvorený pre človeka. Že život aj človek sú ciele fenomény,

ktoré boli naprogramované a dané zhora.

Vo vašej knižke Kresťan v treťom tisícročí citujete slávneho fyzika Hawkinga, ktorý vyhlásil, že on nepotrebuje Boha ako kreátora, ale ako autora prírodných zákonov, čo je v podstate to isté. Vo vašej knižke ma zaujala hmota ako taká. Je aj v hmote zakódované čosi také ako v živom organizme - DNA?

Je, ale v inej podobe. Na počiatku nášho sveta bolo do matérie naprogramovaných niekoľko fundamentálnych zákonov. Zatiaľ poznáme štyri. A síce zákon gravitačný, zákon silnej interakcie, zákon slabej interakcie a elektromagnetickej interakcie. Tieto štyri sily determinujú celý vývoj, celú dynamiku, čiže to je stopa, ktorú zanechal kreátor v matérii. To je veľmi dôležité aj pre súčasných teológov, lebo viera nie je len fides, ale aj ratio. Ako napísal sv. Ján Pavol II. v encyklike Fides et ratio, že viera to sú dve krídla, ktorými sa dostávame k poznaniu. A Cirkev ako keby došla lietala len s tým jedným krídlom, fidesom. Venovala sa len pastorácii a takmer úplne ignorovala racio, čiže rozum a vedu.

No lietať s jedným krídlom sa nedá...

Áno, pričom racio má odpoveď na mnohé, zdanlivo iracionálne otázky. Boh na počiatku vložil do hmoty fundamentálne zákony, ktoré riadia chod vesmíru. On ich neruší, on ich rešpektuje a neporušuje a preto, keď sa naplnia podmienky, tak privedú i katastrofu. Bez ohľadu na to, či je sviatok, piatok alebo štedrý večer. Samozrejme môžeme si položiť otázku, prečo Boh zvolil taký spôsob kreovania sveta, ktorý vedie aj ku katastrofám. Tam už je odpoveď ťažšia, pretože tu už by chcel človek nahliadnuť do vôle Božej, do jeho myšlienok a na to nemáme. Napriek tomu už dnešný fyzik vie odpovedať aj na otázku, prečo asi Boh dal prednosť práve tomuto evolučnému mechanizmu: lebo v tom prípade bolo možné zapojiť človeka do tohto procesu, nechať ho nech je spoluúčastný

tvorenia. Takže zdá sa, že evolučný spôsob kreovania sveta je kresťanskejší než kreačný, doteraz stále preferovaný v oblasti teológie. Fyzika priniesla nesmierne veľa netriviálnych poznatkov, ktoré veľmi pomohli veriacemu človeku.

Vieme, že existenciu Boha nevieme ani dokázať ani vyvrátiť. Lebo potom by naša viera stratila zmysel.

Presne a slávny filozof Kant povedal: Je dobré, že nevieme, ale veríme že existuje Boh.

Ale kde sú hranice možnosti vedy? Vo svojej knižke uvádzate, že aj veda má svoje hranice, cez ktoré nevieme prejsť.

Materialistom nedalo spávať, že existuje antropický princíp a je taký silný, že si vynucuje prítomnosť božskej existencie. A vymýšľali kontra teóriu a našli ju v teórii multivesmíru. Podľa nej na počiatku vznikol nie jeden vesmír, ale veľa a v každom sa to nejako náhodne tak utriaslo, že aspoň v jednom z nich sa objavil život aj človek. Lenže zrazu sa objavil iný faktor. Weinberg si položil otázku, koľko tých vesmírov by muselo byť, aby to takto fungovalo? A dospel k závažnému výsledku, tých vesmírov by muselo byť minimálne 10^{119} , a to je nekonečne mnoho. Čiže tá teória by mohla byť reálna, len keby tých vesmírov bolo nespočetne mnoho. Takže vznikol veľký problém, ktorý je doteraz neriešený

Profesora Krempaského privítala na pôde PV ZPKO Eva Litecká Švedová.

Foto Eva Zelenayová

a zrejme ani nikdy nebude. Lebo nie je v silách človeka zistiť, či existuje ešte aj iný vesmír. Jednoducho preto, že čím viac sa približujeme k okraju nášho vesmíru, tým rýchlejšie sa od nás vzdaluje. Nikdy sa k nemu nedostaneme, to je vedecky, matematicky dokázané.

Lenže my sa nevieme dostať ani do začiatku nášho vesmíru.

Áno, len tam je situácia trochu iná, pretože máme nezávislé svedectvá o tom, že tento bod tu musel byť a dokonca aj presne vieme kedy, pred 13 miliardami 700 miliónmi rokov. To je nespochybniteľné.

Ale do tohto bodu sa dostať nevieme.

Nevieme. Ukazuje sa, že priamo v tom počiatku už neplatí nijaká teória. Čiže to sú tie hranice vedy. Ale samotná hranica vedy je ešte v niečom inom. Boh, a to už dnes veda vie (škoda, že teológovia to nevedia), svoje fundamentálne zákony zabezpečil nielen tzv. deterministickou dynamikou, to znamená dynamikou, ktorá presne sleduje to, čo diktujú tie zákony. Lenže keby to bolo len tak, svet by bol strašne fádny. Pretože štyri zákony môžu generovať len niekoľko málo prísne determinovaných typov a nie taký variabilný svet, akým je. No fyzika zistila, že Boh tie zákony zvolil tak, že na určitej úrovni rozvoja a vývoja sa generuje situácia, ktorej hovoríme chaotická dynamika. A v tejto situácii pranepatrná malá porucha, podnet, sú schopné zvrátiť vývoj do rôznych iných situácií.

Princíp mávnutia motýlieho krídla?

A sme pri tom. Áno, to je fenomén

motýlieho krídla a je to nesmierne významná vec, aj keď si ľudia myslia, že by bolo lepšie, keby chaos nebol. Nech Boh chráni. Chaos má obrovský význam. Pretože keby ľudské mozgy pracovali deterministicky, tak sme roboty a každý robíme to isté.

Nesmerujeme k tomu?

Nesmerujeme. Pretože neuróny sa v mozgu pohybujú chaoticky, v režime deterministického chaosu, preto každý človek rozmýšľa autonómne. Každý človek je autonómna bytosť.

A veda nemôže s ľuďmi niečo urobiť?

Môže, ale čo by to chcelo?! V mozgu sú miliardy neurónov a na to, aby sme zvládli správanie miliardy neurónov by sme potrebovali počítače väčšie ako celá slnečná sústava. Čiže nikdy nebude človekovi dané, aby bol schopný narábať s takými obrovskými systémami ako je mozog. Dokážeme spracovať systém, ktorý má desať alebo sto častíc, prípadne tisíc, ale miliardy, to už nie. Čiže mozog je v tomto smere komplikovanejší ako celý vesmír. A to nielenže tušíme, ale v tomto smere sa v stredu pre výskum jemných častíc v CERNE robil vážny pokus. Pred pár rokmi vyčlenili skupinu najgeniálnejších fyzikov a dali im za úlohu preskúmať, čo sa deje v ľudskom mozgu, keď povedzme vznikne myšlienka. Čo sa tam deje, že sme schopní robiť také veci, ktoré nevieme pochopiť. Že ten mozog dáva príkaz a robí to, čo chceme. Napríklad, opýtate sa ma na konkrétnu vec a ja hneď vyšlem signál, že chcem vedieť len fakty, ktoré s otázkou súvisia.

Pokračovanie na 12. strane

Svet bol stvorený z lásky

Pokračovanie z 11. strany

A mozog si spomenie a začne produkovať fakty, ktoré potrebujem.

Dospeli k nejakým výsledkom?

Nie, túto skupinu zrušili, lebo zistili, že v tom si človek neporadí. Jednoduchý mechanizmus práce mozgu a sféra citov, radosti a smútku, vôle či vedomia už je nad hranicou ľudských možností. Je tu limit, cez ktorý sa nedostaneme. Je tu akási hranica, za ktorou je čosi iné.

Vydali ste knižku Kresťan v treťom tisícročí. Môže ešte kresťan existovať v treťom tisícročí, keď vidíme ako sa rozpadáva kresťanská Európa?

Sú tu veľmi vážne nebezpečenstvá. Hlavne v tom, že postupne sa nesmierne sila dostáva do rúk aj jednotlivcom. Donedávna atómovú bombu mali len USA, neskôr aj Rusi, no keď nejaké individuum bude mať šancu stlačiť gombík, zlikviduje časť sveta, možno i celý. Ukazuje sa, že na to existuje jediná zbraň, pevné kresťanstvo, morálka.

Ale vy v knižke spomínate Gandhiho, ktorý povedal, ja by som aj prijal kresťanstvo, keby kresťania podľa neho aj žili. To o mnohom vypovedá.

To je trochu smutné konštatovanie, bohužiaľ aj pravdivé. Naozaj mnoho kresťanov vyznáva svoju vieru a na druhej strane sa správa nekresťansky. Je to paradox.

Viete vysvetliť aj v čom to je? Niečo sa stalo. Viete čo?

V človeku sa objavil jav, ktorý je pravdepodobne za všetkým zlom na svete, a to egoizmus. A pravdepodobne v tom treba vidieť aj podstatu dedičného hriechu. Človek sklamal svojho kreátora. Svet bol stvorený z lásky a dokonca fenomén lásky bol vložený aj do materiálneho sveta. To málokto vie.

Dá sa to vidieť?

Dá. Pri stretnutí dvoch častíc s rôznymi energiami fyzika s úžasom zisťuje, že nikdy sa nestane, aby ten objekt, čo má viac, zoberie tomu, čo má menej. Naopak, ten čo má viac, vždy odovzdá druhému. Čiže v hmotnom svete funguje taká primitívna láska. Ale keď sa

Ani zima nezabránila nášmu rozhovoru.

Foto Eva Zelenayová

objavil človek obdarený slobodnou vôľou, neodolal pokušeniu a dal prednosť egoistickému princípu. A preto, keď sa bohatý stretne s chudobným, tak po ich vzájomnej interakcii sa bohatý stáva bohatším a chudobný ešte chudobnejším.

Východná Európa bola 40 rokov pod tlakom ateistického režimu, v západnej prevládol konzum. Akú šancu má človek prijať Boha, hoci cíti, že niečo ho presahuje, keď sa mu nedostalo kresťanskej výchovy?

To je zvláštny problém. Ukazuje sa, že nikdy veda nebola tak blízko k viere ako teraz. Človek nikdy nemal viac argumentov v prospech toho, že Boh existuje ako v súčasnosti. A napriek tomu odchádzajú od Boha. Prečo? Lebo ich to zatažuje, lebo z toho vyplývajú isté povinnosti. Moje očakávania sú asi takéto. Človek je postupne múdrejší, lebo sa vzdeláva. A skôr či neskôr bude mať v malom „péčečku“ zhromaždené všetko, k čomu ľudstvo dospelo. Veda speje do situácie, že každý človek si bude môcť skonfrontovať a sám spozná, ktorá z filozofií je najadekvátnejšia. Možno sa splní to, čo očakával slávny kresťanský mysliteľ Teilhard de Chardin, že raz celé ľudstvo zaspieva Te Deum laudamus. Lebo v konkurencii všetkých náboženstiev v súčasnosti jednoznačne

dominuje kresťanská filozofia. Tá sa totiž javí ako najadekvátnejšia našej realite.

Myslíte si, že problematika vedy a viery sa dostatočne premieta v školách?

Nie, vôbec sa nepremiata. Samotní teológovia o tom nevedia.

Napriek tomu možno budete so mnou súhlasiť, že je dobré, že Cirkev zachovala kresťanstvo až po dnešok.

Samozrejme, to je neuveriteľne optimistický poznatok. Aj pre mňa samého. Som nesmierne rád, že vývoj dospel do štádia, že som dnes absolútne vysporiadaný s kresťanskou filozofiou. Som stopercentne presvedčený, že medzi všetkých náboženstiev, ktoré sa nám ponúkajú je kresťanské najsprávnejšie. Jediná filozofia, ktorá je adekvátna nášmu svetu je kresťanská, pretože tá pozná trinitársky princíp. Ak je autor trinitársky, tak aj jeho dielo je tým poznačené. A fyzika to poznala. Kdekoľvek sa pozriete, všade nachádzate princíp tri. To je najvýznamnejší fenomén, aký vôbec existuje. Ja napríklad už nehľadám len náboženstvo hocikaké, ale také, ktoré zodpovedá realite, ktorú skúmam, študujem. Zisťujem, že iba kresťanská filozofia má na to odpoveď.

Eva Zelenayová

(Rozhovor bol uverejnený aj v SNN)

Vol'by v rokoch šesť (IV.)

Po komunistickom prevrate sa parlamentné voľby stali formalitou, boli len sčítaním dospelého obyvateľstva s vopred jasnými výsledkami. Komunistický režim však dôsledne dbal na to, aby voľby demonštrovali všeobecný súhlas s jeho politikou a preto vo volebnom období na plné obrátky spustil organizačnú a propagandistickú mašinériu. Takýmto spôsobom docielil neobyčajné volebné výsledky, viac ako 99 percent voličov vyjadrilo súhlas. Ak sa predpísaný limit nedosiahol, percentá sa upravovali. Z volieb sa tak na štyri desaťročia stala fraška.

Vol'by po roku 1948

Už voľby do Národného zhromaždenia (NZ) roku 1948 veľa naznačili. Prebehli v tieni procesov s funkcionármi Demokratickej strany. Súd im za „protištátnu činnosť“ nadelil od šesť po 30 rokov väzenia. Vo voľbách 30. mája mali občania možnosť vhodiť buď lístok s jednotnou kandidátkou Národného frontu (NF), na ktorej boli v dvojtretinovom zastúpení členovia Komunistickej strany, alebo biely lístok. Ich konečný počet sa utajil, oficiálne len 15 % slovenských voličov využilo protestný hlas. Ďalšie voľby do NZ a už aj do Slovenskej národnej rady sa konali až v novembri 1954, na sklonku najkrutejšieho obdobia ľudovodemokratického režimu. Zlacením niektorých druhov spotrebného tovaru a potravín sa Komunistická strana snažila získať sympatie, ale pre istotu sa všetko pripravilo tak, aby výsledky volieb demonštrovali bezvýhradnú podporu jej politiky. Organizovali sa predvolebné zhromaždenia, pre istotu v uzavretých priestoroch a po bytoch i domoch chodili agitačné dvojice s úlohou presviedčať o správnosti nastúpenej cesty. Výsledok sa dal očakávať: 97, 27 percenta hlasov pre kandidátov NF a SNR. V júni 1960 dosiahli komunistickí volební stratégovia ešte lepší výsledok – 99, 9 percenta. Zároveň sa volilo aj do národných výborov s podobným výsledkom – 99,8 percenta voličov bolo za starostlivo vybraných a preverených kandidátov. Podobný ráz mali aj voľby roku 1964, kandidátku NF prešpikovanú členmi KSČ a KSS doplnilo niekoľko nestraníkov a na ukážku zanedbateľný počet členov s komunistami kolaborujúcich straničiek. V roku 1968 sa pôvodne plánované voľby odložili, presunuli ich na rok 1971, keď už prebehla normalizácia a občania rezignovali. S volebnou účasťou 99, 45 percenta a s 99, 94 percenta hlasov pre kandidátov NF museli byť súdruhovia na výsosť spokojní. Komédia dopadla podľa plánu.

Vol'by v roku 1976

Na jar roku 1976 som ako 21 ročný prvovolič nadobudol skúsenosť s voľbami v réžii komunistov. Začali sa v piatok popoludní a mali sa skončiť v sobotu do

14. hodiny. Televízia, tlač i rozhlas vyzývali voliť manifestačne, teda hneď vhodiť všetky lístky do urny a odvoliť už v piatok. Tak sa mal demonštrovať súhlas s politikou Komunistickej strany. Ako prví sa do volebnej miestnosti na základnej škole v Bratislave na Červenom Kríži dostavili v sakách a bielych košeliach vyobliekané nomenklatúrne kádre Komunistickej strany a sami sebe dávali hlasy. Neskôr si svoju povinnosť plnili už všedne odetí ľudia na ceste z práce, mamičky idúce z predškolského zariadenia s dieťaťom v jednej a s nákupom v druhej ruke, i postarší ľudia privyknutí na tento rituál.

Keďže som sa ešte ani v sobotu dopoludnia nedostavil, ktosi ma telefonicky vyzval, splniť si svoju občiansku povinnosť. Po príchode do volebnej miestnosti, kde už vládla mrzutosť pre moje meškanie a po vybavení identifikačných formalít, dostal som do hrsti niekoľko hlasovacích lístkov a predseda komisie ukážuc pritom na urnu s českým kocúrom na prednej strane vydal pokyn – „tam to hoďte“. Trocha som sa zháčil a vravím vo vtedajšom politickom žargóne – „ja by som si chcel tie lístky upraviť“. To znamenalo preškrtnúť a tak narušiť volebný rituál.

Znepokojená komisia

Medzi členmi komisie nastal údiv a vtedy niekto povedal – „no keď chcete ísť za plentu, tak môžete, my nikomu nebránime“. Socialistická demokracia bola garantovaná a bolo možné ísť za chatrný záves prišpendlený na akomsi stojane. Lenže plentu obstavali veľkými kvetinami a musel som sa k nej doslova prekliesniť. Navyše závesom ohradili roh triedy len z dvoch strán a tak cez veľké okno mohol z ulice každý vidieť, kto sa odváži do „zakázaného pásma“. Mediálne masírovanie totiž mesiace odporúčalo uvedomelým občanom socialistickej vlasti voliť manifestačne, teda bez rozmyšľania vhodiť hlasovacie lístky. Ten, kto tak neurobil bol už považovaný za človeka, ktorý nemá kladný vzťah k socialistickému zriadeniu. Za plentou bol malý stolík a na ňom obyčajná ceruzka. Vyklonil som sa spoza závesu a požiadal som o zapožičanie pera. Po chvíli mi ho jedna členka volebnej komisie s miernym úškrnom podala. Potom už mohol nastať môj prvý volebný akt. Všetky lístky som preškrtol predpísaným spôsobom, jednou čiarou vedenou z ľavého spodného rohu do pravého horného, iné škrtnutie sa údajne nepočítalo za neplatný hlas. Následne som „upravené“ hlasovacie lístky vhodil do urny a svižne som sa vzdialil. Vyprevádzali ma udivené aj zamračené pohľady členov komisie.

Výsledok volieb bol beztak vopred jasný, kandidáti dostali 99, 97 percenta hlasov a súdruhovia mohli nasledujúcich päť rokov pokojne spať.

Ivan Mrva
autor je historik

STALO SA

1. februára 1952 Povereníctvo vnútra (Jozef Lietavec) v rámci tzv. Akcie B uskutočnilo násilné vystahovanie „politicky nespoľahlivých občanov“ z väčších miest na vidiek. Tak napríklad z Bratislavy, kde predsedníctvo ÚV KSS schválilo na vystahovanie 743 rodín, bolo efektívne vystahovaných 678 rodín, z Martina 136 rodín, z Komárna 160 rodín. V Nitre vystahovaním postihnutých rodín získali 960 voľných bytov. Táto akcia sa konala aj v iných väčších mestách a trvala až do septembra 1953.

4. februára 1987 Predsedníctvo ÚV KSČ odmietlo návrh na prehodnotenie udalostí z roku 1968 a následného obdobia normalizácie.

6. februára 1990 pápež Ján Pavol II. vymenoval tajne vysväteného biskupa Jána Chryzostoma Korca za sídelného biskupa v Nitre.

13. februára 1921 sa konala vysviacka troch rk. biskupov M. Blahu, K. Kmeťka a J. Vojtaššáka.

20. februára 1951 boli popravení bývalí študenti trenčianskeho gymnázia a organizátori Bielej légie Anton Tune-ga, Albert Púčik a Eudard Tesár. Rodinám dovolili pochovať ich na Martin-skom cintoríne v Bratislave, ale na hro-boch nesmeli byť mená.

21. februára 1948 Predsedníctvo ÚV KSČ vydalo uznesenie o ozbrojení partizánov a robotníkov a o vytvorení „ľudových milícií“.

23. februára 1949 Národné zhromaždenie schválilo zákon o jednotných roľníckych družstvách (JRD) podľa vzoru sovietskych kolchozov. Na jeho základe sa potom uskutočnila násilná likvidácia súkromných majetkov drobných vlastníkov pôdy.

24. februára 1948 v Bratislave

vznikol Akčný výbor hlavného mesta Slovenska pod vedením pplk. Dr. Antona Rašlu.

26. februára 1990 prezident V. Havel podpísal v Moskve dohodu o stiahnutí sovietskych vojsk z územia Česko-Slovenska. Išlo o likvidovanie „dočasnej“ vojenskej okupácie z 21. augusta 1968.

27. februára 1946 československá a maďarská vláda uzavreli dohodu o výmene maďarského obyvateľstva zo Slovenska za slovenské obyvateľstvo z Maďarska. V rámci tejto dohody sa z Maďarska dobrovoľne prihlásilo asi 70 000 osôb, ktoré sa presťahovali na Slovensko („reslovakizácia“), zatiaľ čo do Maďarska bolo vystahovaných asi 90 000 slovenských občanov maďarskej národnosti.

Do 1. decembra 1948 o reslovakizáciu požiadalo asi 350 000 osôb.

Z listu troch okresných organizácii V. Havlovi

Prečo urážate slovenský národ?

„Vážený pán prezident, prijmite naše úprimne roztrpčené pozdravy zo Slovenska. Pri svojej návšteve v Bratislave dňa 27. augusta 1993 vyjadrili Ste sa k odsúdeniu a poprave prezidenta Slovenskej republiky dr. Jozefa Tisu takto: „Rešpektujem výrok súdu, že išlo o vojnového zločinca, ktorý si zaslúžil prísny trest.“

Pán prezident, ostro protestujeme. Prečo bez ohľadu na objektívne skutočnosti urážate slovenského prezidenta? A tým aj slovenský národ. Prečo nás podceňujete? To nie sú bratské a kresťanské spôsoby. Nie sme nacisti a magori, ako nás Slovákov hanlivo označujú niektorí Vaši spoluobčania.

Pán prezident, kto Vám dal právo, aby Ste takto kategoricky odsúdili medzi zločincov prezidenta cudzieho štátu? Dr. Tiso bol prezidentom slovenského a nie českého štátu.

A nebol zločincem ani vojnovým zločincem. Jeho meno nie je uvedené na zozname medzinárodných vojnových zločincov. Tento fakt verejne vyhlásil aj generálny prokurátor ČSFR JUDr. Tibor Böhme na jar 1990. Za to Ste ho ihneď odvolali z funkcie.

Dr. Jozef Tiso nie je na listine vojnových zločincov, konštatuje sa aj v knihe Pokus o politický a osobný profil Jozefa Tisa (zborník materiálov z vedeckého sympózia Časť – Papiernička v dňoch 5.-7. mája 1992, vydal Historický ústav Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1992). Obsahuje cca 40 referátov od účastníkov sympózia.

Je v záujme pravdy, spravodlivosti a slobody ducha, aby Ste si uvedený zborník dokumentov preštudovali. Domnievame sa, že po objektívnom zhodnotení osobnosti dr. Jozefa Tisu zmení sa Váš odsudzujúci názor na úctu k tomuto slovenskému štátnikovi. Veď je všeobecne známe, že tzv. Národný súd v Bratislave, ktorý odsúdil dr. Tisu, nebol vykonávateľom spravodlivosti, ale nenávisťnej pomsty benešovských Čechoslovákov a najmä dr. Beneša, vtedajšieho prezidenta ČSR a gottwaldovských komunistov proti Slovákom a skromnému vernému kňazovi, ktorý dokázal tak statočne a úspešne viesť a zveladiť náš malý národ a štát v srdci Európy počas ukrutného vojnového požiaru, keď celú Európu gniavil a krvavil zákerný nacistický teror.“

List má niekoľko strán a je podpísaný predstaviteľmi troch organizácií v okrese Žiar nad Hronom: Kresťanskou sociálnou úniou, Konfederáciou politických väzňov Slovenska a Slovenskou národnou stranou. Jeden zo signatárov, Július Homola, poslal do redakcie kópiu listu a požiadal o jeho uverejnenie. Pripomíname, že pri príležitosti 130 rokov od narodenia a 70 rokov od popravy prvého slovenského prezidenta dr. Jozefa Tisu, 31. januára 2017, podpísali v Bytči Deklaráciu Roku dr. Jozefa Tisu viaceré občianske spoločnosti. Okrem iného sa v nej uvádza, že bol „príkladom nekompromisnej obhajoby národnoštátnych záujmov Slovenska a Slovákov“.

PRIPOMÍNAME SI

Vo februári si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomínáme aj na tých členov, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Leopold Šida ml., Ružomberok 23.2.1967

55 rokov

Jana Stančíková, Michalovce 8.2.1962
Ľudmila Straková, Trenčín 8.2.1962

60 rokov

Ing. Ľudovít Duša, Topoľčany 2.2.1957

70 rokov

Mária Doffková, Klokočov 20.2.1947

75 rokov

Margita Zimanová, Lovca 9.2.1942

80 rokov

Mária Ďubeková, Trebišov 17.2.1937

81 rokov

Vilma Drexlerová, Zohor 18.2.1936
Anna Bidžovská, Tvrdošín 1.2.1936

82 rokov

Margita Wassermannová, Spišský Hrhov 25.2.1935

83 rokov

Helena Hošťáková, Dobrá 2.2.1934
Valéria Hrnčariková, Hlohovec 6.2.1934

85 rokov

Anton Fritz, Lipany 13.2.1932
Gabriela Hrubá, Levoča 13.2.1932

86 rokov

Júlia Bonková, Dlhé Stráže 15.2.1931

87 rokov

Anastázia Kardošová, Chynorany 10.2.1930
Magda Peštová, Nitra 4.2.1930
Ján Ciran, Brezová p. Bradlom 4.2.1930

88 rokov

Alžbeta Mihalovičová, Prievidza 16.2.1929
Stanislav Plevza, Trnava 18.2.1929

89 rokov

Katarína Luptáková, Banská Štiavnica 6.2.1928

90 rokov

Pavel Mičuda, Sedmerovce 4.2.1927

92 rokov

Eleonóra Jedličková, Bánovce n. Bebravou 8.2.1925
Jozef Nemlaha, Dubnica n/Váhom 27.2.1925

*Jubilantom
srdečne blahoželáme*

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Vladimír Wilweber, Banská Bystrica 10 EUR
Matej Šulej, Veľká Lomnica 5 EUR
JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
Ľudmila Pekáriková, Prešov 10 EUR
Ondrej Šišolák, Bratislava 3 EUR
Peter a Soňa Svorenovci, Bratislava 50 EUR
Anna Polačková, Bratislava 14 EUR
Agnesa Žifčáková, Domaňovce 10 EUR
Ľubo Hatala, Prievidza 8 EUR
Plaut Slovensko, s.r.o., Bratislava 1 600 EUR

MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR
Peter Kubíni, Bratislava 5 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 89 rokov, 4. novembra 2016, zomrela **Mária ĎURICOVÁ** z Heľpy. Posledná rozlúčka s dlhoročnou aktívnou členkou RO PV ZPKO v Banskej Bystrici sa konala 7. novembra 2016 v rímskokatolíckom kostole v Heľpe.

**Pozostalým vyslovujeme
úprimnú sústrasť**

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v **pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľajú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO. (r)

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, ako by sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX, alebo sa kontaktujú na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.**

Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

Zomrela Nadežda Kavalírová

dlhoročná šéfka Konfederácie politických väzňov v Českej republike

Nadežda Kavalírová sa narodila 13. novembra 1923. Po komunistickom prevrate vo februári 1948 musela opustiť štúdium medicíny, pretože pôsobila v orgánoch Československej strany národne socialistickej a taktiež sa zúčastnila protestného pochodu študentov na Pražský hrad 25. februára 1948. V roku 1956 bola vo vykonštruovanom procese odsúdená za vlastizradu na päť rokov odňatia slobody. Po troch rokoch ju na základe mnohých podnetov a urgencií podmienene prepustili.

Štúdium medicíny jej uznali až po roku 1989. V roku 1990 ju zvolili za podpredsedníčku KPV a v roku 2003 za predsedníčku. Zaslúžila sa o riešenie odškodnenia politických väzňov, podieľala sa na príprave a formulovaní legislatívnych návrhov v tejto oblasti. **Zomrela 20. 1. 2017.**

Správa ZNB hl. mesta Bratislavy a Zs kraja
Správa štátnej bezpečnosti
5

I. odbor - 3. oddelenie

Okresná správa ZNB
Oddelenie ŠtB

N I T R A

ODOSLANÁ SPRÁVA	
Číslo správy: 10589	85
Doslo dňa: 28.8.1985	Hod. 16:25
Pracované: 28.8.1985	Hod.
Poslané: 28.8.1985	Hod. 17:00

Dňa 28.8.1985

PRÍSNE TAJNÉ

P I L N Ě !

Č.p. OS-002101/30-KR-85

Vec : Akcia "NOVINÁR" č.zv. 30245, žiadosť o zaistenie kontroly po dobu pobytu.

Podľa získaných poznatkov II. Správy ZNB bude v dňoch 28.-29.8.1985 v Nitre uskutočnená tlačová konferencia na tému "ŽIVOTNÉ PROSTREDIE".

Tejto akcie sa zúčastní aj dopravný tlačovej agentúry "JANA" v ČSSR, líbyjský št. príslušník HABI³ Ahmed, nar. 1942 so svojim tlmočníkom, doposiaľ bližšie neustáleným cudzím št. príslušníkom, arabskej národnosti.

Z horeuvedeného dôvodu, žiadam o zaistenie operatívnej kontroly obj. akcie "NOVINÁR" a jeho spoločníka po dobu ich pobytu v Zs. kraji v okr. Nitra so zameraním na ich činnosť, záujmy a styky.

Správu o výsledku odstúpte tunajšej súčasti k ďalšiemu využitiu.

* opravil por. JED

Náčelník I. odb. S-ŠtB
mjr. Ing. NINČAK Emil

[Signature]